



## Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Okul Yöneticilerinin Görüşleri Bağlamında Değerlendirilmesi

Yunus Emre Şen\* - Berna Şen\* - Raziye Güner\*

### Öz

Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini okul yöneticilerinin görüşleri bağlamında değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırma tarama modeli niteliğinde betimsel bir çalışma olarak desenlenmiştir. Araştırmada aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin cinsiyetlerine, okulun bulunduğu çevreye ve sınıf mevcutlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve başarılı bir sınıf yönetimi için aday öğretmenlerin neler yapmaları gerektiği sorularına yanıt aranmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 24 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmada aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri açısından yeterli olmadıkları, cinsiyet değişkeninin sınıf yönetimi becerisi üzerinde etkili olmadığı, okulun bulunduğu çevrenin ve sınıf mevcutlarının ise sınıf yönetimi becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada iyi bir sınıf yönetimi için öğretmenlerin öğrencilerin seviyelerine inmeleri, iletişim kurmaları, dersi sevdirmeleri, öğrencilerin dikkatlerini toplamaları, ses tonlarını iyi kullanmaları, öğrencileri karara katmaları gerektiği tespit edilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Sınıf yönetimi, Aday öğretmen, Okul yöneticisi, Eğitim Yöneticisi, Okul müdürü

## The View of School Managers about the New Start-Up Teacher's Ability to Perform Classroom Management

### Abstract

This research, which aims to evaluate the classroom management skills of prospective teachers in the context of school administrators' views, was designed as a descriptive study in the form of a survey model. In the study, it was sought to answer the questions of whether the classroom management skills of prospective teachers differ according to their gender, school environment and class size and what prospective teachers should do for successful classroom management. The study group of the research consisted of 24 school administrators. Criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods, was used to determine the study group. The research data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers. The data obtained in the study were analyzed with descriptive analysis technique. In the study, it was concluded that prospective teachers were not adequate in terms of classroom management skills, gender variable was not effective on classroom management skills, and the environment of the school and class size

\* Müdür Yardımcısı, Bodrum Öğretmenevi ve ASO, Türkiye, yunusemresen@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4378-5878

\* Öğretmen, Bodrum Atatürk İlkokulu, Türkiye, bernaaybas@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9490-9183

\* Müdür Yardımcısı, Bodrum Cumhuriyet Ortaokulu, Türkiye, razetr@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9351-7513

were effective on classroom management skills. In the research, it was determined that for a good classroom management, teachers should get down to the level of the students, communicate, make the lesson enjoyable, gather the attention of the students, use their voice tones well, and involve the students in the decision.

**Keywords:** Classroom management, Prospective teacher, School administrator, Education Manager, School principal

<b>Türü:</b> Araştırma makalesi	<b>Gönderim Tarihi:</b> 23.01.2022	<b>Kabul Tarihi:</b> 05.03.2023
---------------------------------	------------------------------------	---------------------------------

**Atf:** Şen, Y.E., Şen, B. & Güner, R. (2023). Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin okul yöneticilerinin görüşleri bağlamında değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, 1(1), 93-109. doi: 10.5281/zenodo.7595741

## Giriş

İçinde bulunulan hızlı dönüşüm, her alanda olduğu gibi eğitim de büyük etkilere neden olmuştur. Eğitim klasik tanımından uzaklaşarak artık, çocuğun, bireysel özellikleri ve eldeki ortam, koşul ve olanaklar dâhilinde önce kendisi daha sonra içinde yaşadığı toplum en sonra da dâhil olduğu evrensel yapının etkin bir üyesi haline getirilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır (Toprakçı, 2008). Bu noktada da eğitim kurumlarının en önemlisi olan okullara düşen görev büyük bir önem taşımaktadır. Eğitim kurumlarının küreselleşen dünyanın gelişim ve değişim ritmine uygun bir yapı yakalayabilmesi ise yapılacak olan değişimin, sistemin en küçük birimi olan sınıfların ele alınarak gerçekleştirilmesi ile mümkün olacaktır (Çağlar, 2010). Sınıf, öğrencilerin yaşamında aileden sonra gelen eğitim-öğretim etkinliklerinin gerçekleştiği ve ikinci derecede önemli ilişkiler sistemidir.

Öğrencilerin ve öğretmenlerin zamanının büyük bir bölümü bu ortak yaşam alanında geçmektedir (Sadık, 2016). Sınıf en basit tanımla öğretimin gerçekleştiği en çekirdek merkezdir. Okul çatısı altında yer alan sınıflar, öğrenci ve öğretmenin bir arada olduğu, öğretme ve öğrenme faaliyetlerinin gerçekleştiği ortamlar olarak tanımlanabilir. Bu kısa tanım sınıfın kendi içinde incelenecek pek çok nitelik taşıdığını da göstermektedir. Sınıf, kendine özgü niteliğiyle eğitimsel hedeflerin gerçekleştirilmesi için yapılandırılmış özel bir ortamdır. Sınıf, öğretmenin rehberliğinde, öğrencinin çevresiyle öğrenme hedefine dönük etkileşimler kurduğu en önemli ortamdır (Güleç & Alkış, 2004).

Sınıf, öğretme ve öğrenme davranışlarının gerçekleştiği, öğretmen ve öğrencinin yüze bulunduğu ortamdır. Sınıfların karmaşık çalışma alanları olduğu, sınıf içinde olayların; öğretmene öğrencilerin gereksinimleri ve ilgileri konusunda sınırlı bir düşünme zamanı bırakacak kadar hızlı ve önlenemez biçimde geliştiği görüşü alanyazında sıkça yer almaktadır (Evertson & Emmer, 2013). Bu noktada iyi bir sınıf yönetimi, istenen öğrenci başarısının elde edilmesinde önemli bir adım olarak ele alınmaktadır. Sınıf yönetimi, sınıf yaşamında öğrenmenin gerçekleştiği bir çevrenin oluşturulabilmesi için gerekli olanakları, süreçleri, öğrenme düzeninin, öğrenme ortamının kurallarının belirlenmesi, sürdürülmesi, öğretmen ve öğrencinin etkin çalışmalarındaki engellerin en aza indirilmesi, öğretim zamanının uygun kullanılması, etkinliklerin öğrenciler tarafından belirlenerek katılımlarının sağlanması; sınıfta zamanın madde ve insan kaynaklarının etkin olarak yönetilmesi gibi süreçleri kapsamaktadır (Başar, 2016).

*Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi*

Öğrencilerin bilişsel gelişimlerinin yanı sıra duyuşsal gelişimlerine de özen gösteren, zamanı verimli kullanarak etkili bir öğrenme-öğretme ortamı sunabilen, öğrencilerin bireysel ve toplumsal gereksinimlerini merkeze alan, disiplin sorunlarının oluşmasını engelleyebilen ve ortaya çıkan sorunları en uygun biçimde çözebilen çağcıl sınıf yönetimi becerilerine sahip öğretmenlere gereksinim bulunmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin sorun çözücü etkili bir sınıf yönetimi becerisi sergileyebilmeleri için bu konuda bilgi sahibi olmaları ve kendilerini sürekli geliştirmeleri gerekmektedir. Sınıf yönetimi bilgi ve becerisi, etkili eğitim ve öğretim ortamları oluşturmak için, öğretmenlerin sahip olmaları gereken en önemli becerilerden biridir (Charles, 1996; Levin & Nolan 1991; Wang, Haertel & Walberg, 1994).

Sınıf yönetimini, öğretmenlerin akademik ve sosyal/duygusal öğrenmeyi kolaylaştıracak ve destekleyecek bir ortam yaratmak için yaptıkları faaliyetler olarak tanımlamak olanaklıdır (Evertson & Weinstein, 2006). Başka bir ifadeyle sınıf yönetimi sınıf düzenini kurmak, öğrencilerin derse katılımlarını ve işbirliği yapmalarını sağlamak için öğretmenin yaptığı faaliyetlerin bütünüdür (Emmer & Stough, 2001). Sınıf yönetimi, sınıftaki hayatın bütün yönleriyle bir orkestra gibi yönetilmesidir (Lemlech, 2011). Tanımlardan anlaşılacağı üzere, sınıf yönetimi bir öğretim sistemi olmaktan çok, sınıfların çeşitliliğini ve karmaşıklığını örgütleyip düzenleyen sistemli bir yönetim anlayışıdır.

Sınıf yönetimi, sınıf yöneticisi olan öğretmenin disiplini sağlamakla kalmayıp aynı zamanda sınıf ortamının fiziksel düzenini sağlaması, sınıf içi iletişimini düzenlemesini kısaca sınıfta eğitim öğretim faaliyetleri için de uygun ortam sağlamayı içerir (Seyfullahoğulları, 2010). Ayrıca etkili bir sınıf yönetimi sadece öğretim faaliyetlerini değil aynı zamanda öğrencilerin gelişimini de etkilemektedir. Öğretmenlerin sınıftaki öğretim etkinliklerinde ne kadar başarılı oldukları geniş oranda onların insani sorunları yönetmede ne kadar yeterli olduğuna bağlı olması, sınıf yönetiminin daha çok önem verilmesi gereken bir konu alanı olduğunu göstermektedir (Sadık, 2016). Sınıfta yönetmek, öğretmenin otoritesinin sınıfta hâkim olması ile değil, daha çok öğrenmeyi sağlayıcı bir sınıf ikliminin oluşturulması demektir (Tertemiz, 2006).

Eğitim sisteminin en küçük birimi olan sınıf, eğitim amaçlarının davranış boyutuna aktarıldığı işlevsel ve özel bir çevredir. Bu anlamda sınıf ortamının dinamik süreçlerin etkileştiği bir alan olduğu söylenebilir. Sınıf yönetimi; kaynakları örgütleme, çevreyi etkili bir biçimde düzenleme, öğrenci gelişimini gözleme, ortaya çıkabilecek öğrenci sorunlarını önceden tahmin edebilme gibi unsurları içeren sınıftaki hayatın bir orkestra gibi uyum içinde yönetilmesidir. Sınıf yönetimi bir öğretim sistemi olmayıp, modern sınıfın kaçınılmaz çeşitliliğini, çok kültürlülüğünü, karmaşıklığını eşgüdümleyen sistematik bir yöntem olarak da tanımlanabilir.

Eğitimin kalitesinin büyük oranda sınıf yönetiminin kalitesine bağlı olduğu söylenebilir (Evertson & Harris, 1992; Demirel, 2017; Şentürk & Oral, 2008). Öğretmenlerin öğrencilerin sınıf içi tutum ve davranışlarını doğrudan etkiledikleri, bu etkinin ise öğrencilerde yüksek oranda akademik katılım ve istenmeyen davranışlara çok az oranda yönelme sağladığı bilinmektedir (Baker, Clark, Maier & Viger, 2008; Greenwood, Horton & Utley, 2002). Sınıf yönetimi; öğrenmenin gerçekleşmesi için gerekli olanak ve süreçlerin, öğrenme düzeninin, ortamının ve kurallarının sağlanarak sürdürülmesidir (Brophy, 1988). Öğretmenler eğitim süreçlerini düzenleyerek ve bu süreçleri amaca uygun yürüterek sınıf yönetimi görevlerini

yerine getirirler (Wragg, 2001). Bu bağlamda etkili sınıf yönetimi becerilerine sahip olmayan öğretmenler, öğrenme-öğretme sürecinde etkili olamayabilirken, iyi bir sınıf yönetimi bilgi ve becerisine sahip olmak ise öğretmenlerin birçok güçlükle baş etmelerini sağlayabilmektedir.

Sınıfta nitelikli eğitim öğretim ortamının oluşturulabilmesi için sınıf içerisindeki farklı değişkenleri göz ardı etmemek gerekir. Bunlar zaman, iletişim, güdülenme, sınıfın fiziksel ortamı, eğitim ve öğretim programlarının planlanması gibi değişkenlerdir (Örücü, 2012). Öğretmenler de bu değişkenleri göz önünde bulundurarak olumlu sınıf iklimi oluşturmalıdır. Olumlu bir sınıf ikliminin oluşturulması, etkin bir eğitim ve öğretim ortamı için büyük bir önem taşır. Sınıf öyle bir ortam olmalı ki öğrenciler sınıfta bulunmaktan mutluluk duymalıdır. Öğrenme ve etkileşim süreci, kaba söz ve davranışlarla kesintiye uğratılmamalıdır (Çiftçi, 2015). Öğrencilerin istedik yönde eğitilebilmelerinin, sınıfın başarılı bir biçimde yönetilmesine (Başar, 2016), sınıftaki yönetimin başarılı olmasının ise doğrudan öğretmene bağlı olduğu söylenebilir (Yılmaz, 2008).

Yapılan araştırmalar, sınıf yönetimine ilişkin etkinliklerin, öğrencileri kontrolden çok, eğitimin kalite ve sürekliliğini sağlamaya yönelik olmaları gerektiğini göstermektedir (Brophy, 1988). Sınıfın iyi yönetilmesi, eğitimde başarılı olmak için ilk adım olarak kabul edilmektedir (Demirel, 2017). Etkili bir sınıf yönetimi, sınıf kurallarının belirlenmesi, geliştirilmesi, öğretmenin liderlik özellikleri, sınıfta iletişim, motivasyon ve yönetimi, sınıf içinde zaman kullanımı, sınıfın örgütlenmesi, ve öğrenme ortamının oluşturulma gibi çok geniş bir bilgi ve beceri alanını kapsamaktadır. Bütün bu alanlar birbiriyle binişik ve birbirini etkiler durumdadır (Arı & Saban, 1999).

Öğrencilere kazandırılması istenen olumlu davranışlar etkili bir okul eğitim ile sağlanır. Etkili bir sınıf yönetimi olmadan bir okulun olumlu etkisinden söz edilemez. Etkili bir eğitim-öğretim ortamının oluşturulması ise sınıf yönetiminin başarısına bağlıdır. Bu nedenle sınıf yönetiminin iyi olması eğitim alanında da başarıya ulaşmadaki ilk basamağı oluşturur (Şentürk, 2010). Eğitim kurumunda okulların eğitim-öğretim sürecinin hedeflerine ulaşabilmesi, eğitim-öğretim programı kadar bu programı uygulayan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimini ne ölçüde gerçekleştirdiğine de bağlıdır.

Bireyin gelecek yaşamını etkileyen eğitim sisteminin en önemli unsuru öğretmendir. Öğretmen, öğretimi gerçekleştirirken aynı zamanda öğrencinin kişiliğinin oluşmasını da etkiler. Öğretmenlerin özellikle sınıf yönetimi konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekir. Çünkü öğretmenin sınıf içinde yapmış oldukları her davranış doğrudan ya da dolaylı olarak sınıf yönetimini etkiler (Ada, 2000). Bu nedenle öğrenci davranışı üzerinde etkili olan öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerilerinin tespit edilmesi ve bu konuda öneriler geliştirilmesi önemlidir. Sınıf yönetiminin en etkili ögesinin öğretmen olması nedeniyle bu araştırma, aday öğretmenlerin sınıf yönetimini gerçekleştirebilme düzeylerine ilişkin yeterliliklerini artırmaları yolunda eksikliklerinin ortaya koyulabileceği üzerine temellendirilmiştir. Ayrıca, bu araştırma, okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda öğretmenlerin sınıf yönetimini gerçekleştirebilme düzeylerini ortaya koymasına bakımından diğer araştırmalardan farklılaşmaktadır. Bu da araştırmayı diğer yapılan araştırmalardan farklı bir noktaya getirerek özgünleştirmektedir.

Bu çalışmada; aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini okul yöneticilerinin görüşleri bağlamında değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu amaçtan hareketle aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

*Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi*

1. Aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerileri yeterli midir?
2. Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri cinsiyetlerine, okulun bulunduğu çevreye ve sınıf mevcuduna göre farklılık göstermekte midir?
3. Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda başarılı olmaları için yapmaları gerekenler nelerdir?

## Yöntem

### Araştırma Modeli

Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini okul yöneticilerinin görüşleri bağlamında değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışma, tarama modeli niteliğinde betimsel bir çalışma olarak desenlemiştir. Mevcut olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan tarama modelinde, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi şartları içinde ve olduğu gibi tanımlanır (Karasar, 2016).

### Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu devlet okullarında görev yapan 24 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi, çalışma grubunu oluşturan katılımcıların belirli özelliklere sahip kişi, olay, nesne ya da durumlardan seçilmesidir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2022). Bu örnekleme seçme yöntemi, önceden ortaya konmuş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılması olarak da tanımlanır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırmada, en az iki aday öğretmen(ler) ile aynı okulda görev yapmış olmak örnekleme seçme ölçütü olarak belirlenmiştir. Seçilen örnekleme evrenin yaklaşık %21'ini temsil etmektedir.

### Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Bu form araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formları belli sorulardan oluşmakta ve katılımcılar sorulara verdikleri yanıtlarla kendi kişisel görüş ve düşüncelerini ortaya koymaktadırlar (Yıldırım & Şimşek, 2021). Görüşme soruları hazırlanırken amaca uygun olmalarına, kolaylıkla anlaşılır olmalarına ve araştırmada ihtiyaç duyulan verileri sağlayacak türden olmalarına özen gösterilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmeden önce alanyazın taraması yapılmış ve araştırmanın amacı ile alt amaçlarına hizmet edebilecek olası görüşme soruları saptanmıştır. Bu aşamadan sonra taslağı oluşturulan forma ilişkin olarak iki uzmandan görüşü alınmıştır. Hazırlanmış olan görüşme formu taslağı, dil ve anlaşılabilirlik açısından üç Türkçe Öğretmeninin kontrolünden geçirilmiştir.

Araştırmada okul yöneticilerine; aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerilerini yeterli bulup bulmadıklarına, aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin cinsiyetlerine, mesleki kıdemlerine, okulun bulunduğu çevreye ve sınıf mevcuduna göre farklılaşp farklılaşmadığına, sınıf yönetimi konusunda başarılı olmaları için aday öğretmenlerin neler yapmaları gerektiğine ilişkin açık uçlu sorular sorulmuştur. Açık uçlu sorular, katılımcılara düşüncelerini, duygularını, inançlarını ve tercihlerini açıklama imkânı sunan sorulardır (Ekiz, 2016).

Bu çalışmada bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine titizlikle uyulmuş ve bu amaçla gerekli izinler alınmış, katılımcılara Gönüllü Onam Formu imzalatılmıştır. Çalışmada görüşme yapılan katılımcıların gerçek isimleri kullanılmamış, katılımcı yöneticilerin Y1, Y2,... Y24 şeklinde kodlanmıştır.

### Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür (Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırmadan elde edilen verilerin güvenilirliği katılımcı teyidi ve eş uzman incelemesi yoluyla gerçekleştirilmiş (Boyatzis, 1998; Cresswell & Poth, 2018; Lincoln ve Guba, 1985; Miles, Huberman & Saldana, 2020); inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlık ve onaylanabilirlik kriterleri ışığında araştırmanın nitel boyutunun geçerlik ve güvenilirliği test edilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Yapılan görüşmelerin ses kayıtları iki farklı zamanda çözümlenmiş ve her iki çözümlemedeki uzlaşma yüzdesi %89 olarak belirlenmiştir. Keeves ve Sowden'e (1994) göre güvenilirlik için uzlaşma oranının %80 olması yeterlidir. Ayrıca, daha kapsamlı bir veri analizi yapılması için araştırma sürecinde eğitim bilimleri alanından bir öğretim üyesi eş uzman olarak yer almış (Lincoln & Guba, 1985), katılımcı görüşlerinin yer aldığı metinler hem araştırmacılar hem de eş uzman tarafından ayrı ayrı incelenmiş ve katılımcıların yanıtlarına ilişkin verimli tartışmalar gerçekleştirilmiştir. Yazılı metne dönüştürülen sözel konuşmaların tekrar sahibine götürülüp üzerinde çalışılması, verilerin güvenilirliğini ve geçerliğini güçlendirdiğinden (Silverman, 2006), araştırmacılar tarafından yazılı metne dönüştürülmüş olan ses kayıtları ve görüşme sırasında tutulmuş olan notlar katılımcılara kontrol ettirilerek teyit edilmiştir. Ulaşılan bulgular araştırmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda sunulurken; katılımcıların görüşlerinden zaman zaman doğrudan alıntılar da yapılmıştır.

Verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular, eleştirel bir yaklaşımla sistematik olarak yorumlanmış, bulguların olası nedenleri belirtilirken çok boyutlu düşünülmüş ve ilgili alanyazın sonuçlarıyla destekli tartışmalar yapılmıştır. Bulguların yorumlanmasında, sonuç ve tartışmalarda aşırı genellemelerden kaçınılmış, keskin bir dil yerine olasılık içeren esnek bir dil kullanılmış ve geliştirilen önerilerin araştırma bulgularına dayalı olmasına özen gösterilmiştir.

### Bulgular

#### 1. Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimine İlişkin Becerilerinin Yeterli Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Okul yöneticilerinin aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin yeterli olup olmadığına ilişkin görüşleri Tablo 1'de verilmiştir.

**Tablo 1.** Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Yeterlilik Durumuna İlişkin Görüşler

Görüşler	f	%
Yeterli değil	15	62.50
Yeterli	6	25.00
Kararsızım	3	12.50

Tablo 1'e göre; okul yöneticilerinin aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerilerini yeterli düzeyde görmedikleri anlaşılmaktadır. Okul yöneticileri görüşmelerde, aday öğretmenlerin öğrencilerle aralarına mesafe koymadıklarını, bu konuda kıdemli öğretmenlerin deneyimlerinden yararlanmadıklarını, sınıf yönetimine ilişkin tekniklere vakıf olmadıklarını, ders konularına hâkim

*Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi*

olmadıklarını, öğrencileri iyi tanımadıklarını, disiplin sağlamayı bilmediklerini ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin, aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerilerinin yeterlilik durumuna ilişkin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

Göreve yeni başlayan arkadaşlar öğrencilerle aralarına herhangi bir mesafe koyamamaktalar. Bu da öğrencilerin kendilerini ciddiye almamalarına ve şımarmalarına neden olmaktadır. Öğretmen ile öğrenci arasında bir mesafe bulunmalıdır ki, öğrenci sınıfta disiplinli dursun (Y5).

Aday öğretmen arkadaşlar okulu yeni mezun oldukları üniversite sanıyorlar. Okulların kuralları vardır ve sınıfı yönetebilmek için bu kurallara gereksinim vardır (Y11).

Aday öğretmenlerin üniversitede aldıkları sınıf yönetimine ilişkin eğitim yetersiz bence. Çünkü bu arkadaşlarımız sınıf yönetimine ilişkin teknik ve yöntemlerden habersizler (Y18).

Aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin sorun yaşamalarının en büyük nedeni deneyimli öğretmenlerin deneyimlerinden yararlanmamalarıdır. Eğitimde tecrübe çok önemlidir. Sınıfın kontrolü de uzun deneyimler sonucunda öğrenilmektedir (Y21).

## **2. Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Cinsiyetlerine, Okulun Bulunduğu Çevreye ve Sınıf Mevcuduna Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bulgular**

Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin cinsiyetlerine, okulun bulunduğu çevreye ve sınıf mevcuduna göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4'te verilmiştir.

**Tablo 2.** *Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Görüşler*

Görüşler	f	%
Cinsiyetin önemi yok	21	87,50
Cinsiyetin önemi var	3	12,50

Tablo 2'ye göre, aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerilerinde cinsiyetlerinin önemi bulunmamaktadır. Dolayısıyla cinsiyetin başarılı bir sınıf yönetimi açısından belirleyici bir unsur olmadığı anlaşılmaktadır. Okul yöneticilerine göre başarılı bir sınıf yönetimi için cinsiyetin değil, etkili ve doğru yöntemlerin önemi vardır. Okul yöneticilerine göre öğretmenin ses tonu, jest ve mimikleri, iletişim kurma yöntemleri sınıf yönetimi başarısını etkilemektedir. Çok az sayıda okul yöneticisi erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla daha iyi otorite kurabildiklerini, daha disiplinli olduklarını ve sınıfı daha iyi yönettiklerini belirtmektedirler. Okul yöneticilerinin, cinsiyetin aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerileri üzerinde etkili olup olmadığına ilişkin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

İyi bir sınıf yönetimi için sadece aday öğretmenlerin değil hiç bir öğretmenin cinsiyeti etkili olamaz. Çünkü öğretmenlik bir sanattır ve bunun kadını erkeği olmaz bence (Y1).

Başarılı bir sınıf yönetimi için cinsiyetten çok sınıfta kullandığınız yöntem ve teknikler etkilidir. Doğru bir sınıf yönetimi stratejisi her zaman işe yarar ve burada öğretmenin cinsiyetinin de bir önemi olmaz (Y9).

Öğretmen bir orkestra şefidir aslında. Kullandığı sesin tonu, jest ve mimikleri, hal ve hareketleri sınıf yönetiminde belirleyici rol oynar bence. Bu durumda da kadın ya da erkek olmanın bir önemi yoktur (Y23).

Aslında erkek öğretmenlerin bu konularda daha başarılı olduklarını söyleyebiliriz. Çünkü kadın öğretmenler genelde olaylara duygusal yaklaşıtlarından öğrencileri üzmemek adına disiplin sağlayamamakta ve sınıfı yönetememektedirler (Y17).

Kadın öğretmenlerin öğrenciler üzerinde etkilerinin ve kontrollerinin daha az olduğu bir gerçek. Çünkü öğrenciler kadın öğretmenlerden çekinmemektedirler. Kadın öğretmenlerin daha yumuşak başlı olmaları sınıf yönetiminde erkeklerin daha başarılı olmalarına neden olmaktadır bence (Y20).

**Tablo 3.** Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Okulun Bulunduğu Çevreye Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Görüşler

Görüşler	f	%
Çevre farklılık oluşturmaktadır.	16	66.67
Çevre farklılık oluşturmamaktadır.	8	33.33

Tablo 3'e göre, okulun bulunduğu çevre aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini etkilemektedir. Öğrencinin aile yapısının, yetiştirilme şeklinin, okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik yapısının, kültürel özelliklerinin, yaşanan güvenlik sorununun, şiddet olaylarının ve çevrenin eğitime bakış açısının sınıf yönetimini etkilediği okul yöneticileri tarafından ifade edilmiştir. Az sayıda okul yöneticisi ise okulun bulunduğu çevrenin değil, öğrencinin kendi bireysel yapısının ve öğretmenin tutum ve davranışlarının sınıf yönetimini etkilediğini ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin, okulun bulunduğu çevrenin aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerileri üzerinde etkili olup olmadığına ilişkin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

Okulun bulunduğu çevrenin aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerileri üzerinde etkileri vardır. Çocuklar ailelerinin aynasıdır. Öğrenciler doğup büyüdüğü ortamın özelliklerini yansıtırlar. Çocuğun bulunduğu ortamda şiddet varsa çocuk şiddete meyilli olur. Bu da sınıf yönetimini olumsuz etkiler (Y6).

Okul çevresinin aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerileri üzerinde etkileri olduğunu söyleyebilirim. Şehir merkezindeki sınıf yönetimi ile bir köy okulundaki sınıf yönetimi aynı olamaz. Şehirde öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi daha üst seviyelerde iken köylerde bu durum her zaman böyle değildir. Köylerdeki aileler öğrencilerin eğitimi hakkında daha duysız olabiliyor. Bu durum öğrenciye yansınca bir köy öğretmenin sınıf yönetimi de daha zor olabilir (Y10)

Okulun bulunduğu çevrenin aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerileri üzerinde etkili olduğunu düşünmüyorum. Çünkü sınıf ortamı dış ortamdan yalıtılmıştır. Yani sınıf özel bir alandır ve dışarıdaki kontrolsüz yaşam sınıfa yansımamalıdır (Y1).

Okulun çevresi öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini çok etkilemez. Çünkü sınıf yönetimi becerisi öğretmenin bireysel becerisine, bu konudaki tutum ve davranışlarına bağlıdır. Bir de öğrenci bir birey olarak kendi davranışlarını kendisi belirler ve çevreden çok etkilenmez. İyi bir sınıf yönetiminin anahtarı öğretmen ve öğrencinin kendisidir. Dış dünya değil (Y24).

**Tablo 4.** Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Sınıf Mevcuduna Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Görüşler

Görüşler	f	%
Sınıf mevcudu farklılık oluşturur.	18	75.00
Sınıf mevcudu farklılık oluşturmaz.	6	25.00

Tablo 4'e göre, sınıf mevcudları aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini etkilemektedir. Okul yöneticileri sınıf mevcudlarının kalabalık olmasının sınıf yönetimini güçleştirdiğini, az olan sınıfları yönetmenin ise daha kolay olduğunu belirtmişlerdir. Az sayıda okul yöneticisi ise sınıf mevcudlarının sınıf yönetiminde belirleyici bir etkiye sahip olmadığını, bunun bir deneyim sorunu olduğunu belirtmişlerdir. Okul yöneticilerinin, sınıf mevcudlarının aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerileri üzerinde etkili olup olmadığına ilişkin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

Sınıf mevcudlarının sınıf yönetimi üzerinde ciddi etkileri olduğunu söyleyebilirim. 5-10 kişilik sınıfı yönetmekle 35-40 kişilik sınıfı yönetmek aynı şey değildir. Kalabalık sınıf mevcudları deneyimsiz öğretmenlerin ipin ucunu kaçırmalarına, kontrolü sağlayamamalarına neden olabilmektedir (Y3).



### Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi

Sınıf mevcudu arttıkça öğretmenin verimi düşer ve sınıfın kontrolü zorlaşır. Buradaki sorun kalabalık sınıflarda öğretmenin bütün öğrencilerle ilgilenememesi ve kenarda kalan öğrencilerin dersten kopmalarıdır. Bundan dolayı başarılı bir sınıf yönetimi için sınıfların kalabalık olmaması gerekir (Y8).

Kalabalık sınıflar her açıdan sorundur. Aslında bir sınıfın mevcudu 20 öğrenciyi aşmamalıdır. Kalabalık grupları yönetmek her zaman ve her durumda zordur. Bir de öğretmenin aday olması, yani acemi olması sınıf yönetimini daha da güçleştirir (Y24)

Aslında sınıf yönetiminde esas olan öğretmenin deneyimidir. Deneyimli bir öğretmen uygulayacağı yöntem ve tekniklerle sınıfı başarılı bir şekilde yönetebilir. Deneyimsiz bir öğretmenin kalabalık olmayan sınıflarda da başarı sağlayamayacağını söyleyebilirim (Y16).

Sınıf boşluk kabul etmez. Bundan dolayı öğretmen dersini dolu dolu işlemeleridir ki öğrenci sınıfta düzen ve disiplin bozmaya fırsat bulmasın. Bu durum sınıf mevcuduyla değil öğretmenin becerisiyle ilgilidir bence (Y19).

### 3. Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Konusunda Başarılı Olabilmeleri İçin Yapmaları Gerekenlere İlişkin Bulgular

Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda başarılı olabilmeleri için yapmaları gerekenlere ilişkin yönetici görüşleri Tablo 5'te verilmiştir.

**Tablo 5.** Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Konusunda Başarılı Olabilmeleri İçin Yapmaları Gerekenlere İlişkin Görüşler

Görüşler	f	%
Öğrencilerle iyi bir iletişim kurmalıdır	3	12,50
İstikrarlı ve ilkeli olmalıdır	3	12,50
Ders anlatımında öğrencinin düzeyini dikkate almalıdır	2	8,33
Sınıf içinde doğru bir disiplin anlayışı oluşturmamalıdır	2	8,33
Öğrencilerin derse katılımını sağlamalıdır	2	8,33
Kendini ve dersini sevdirmelidir	2	8,33
Dersi eğlenceli hale getirmelidir	1	4,17
Öğrenciyi olumlu davranışlar sergilemesi yönünde güdülemelidir	1	4,17
Öğrencilerini tanımalıdır	1	4,17
Mesleğini önemsemelidir	1	4,17
Sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte belirlemelidir	1	4,17
Uygun öğretim yöntem ve tekniklerini seçmelidir	1	4,17
Öğrencinin güvenini kazanmalıdır	1	4,17
Öğrencilerin dikkatlerini derse çekmelidir	1	4,17
Tutum ve davranışlarıyla öğrenci üzerinde iyi intiba bırakmalıdır	1	4,17
Ödül ve cezaı yerinde kullanmalıdır	1	4,17

Tablo 5'e göre; okul yöneticilerinin, aday öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda başarılı olabilmeleri için sırasıyla öğrencilerle iyi bir iletişim kurmalarını, istikrarlı ve ilkeli olmalarını, ders anlatımında öğrenci düzeyini dikkate almalarını, sınıf içinde doğru bir disiplin anlayışı oluşturmalarını, öğrencilerin derse katılımını sağlamalarını, kendini ve dersini sevdirmelerini, dersi eğlenceli hale getirmelerini, öğrenciyi olumlu davranışlar sergilemesi yönünde güdülemelerini, öğrencilerini tanımalarını, mesleğini önemsemelerini, sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte belirlemelerini, uygun öğretim yöntem ve tekniklerini seçmelerini, öğrencinin güvenini kazanmalarını, öğrencilerin dikkatlerini derse çekmelerini, tutum ve davranışlarıyla öğrenci üzerinde iyi intiba bırakmalarını ve ödül ve cezaı yerinde kullanmalarını önerdikleri görülmektedir. Okul yöneticilerinin, aday öğretmenlerin

sınıf yönetimi konusunda başarılı olabilmeleri için yapmaları gerekenlere ilişkin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Öğretmenlik bir iletişim mesleğidir. Yeni göreve başlamış öğretmenlerin öğrencileriyle iyi bir iletişim içinde olmaları sınıfı iyi yönetmelerini sağlayacaktır. Ancak iletişimde sınırlar aşılmamalıdır (Y 4).

Öğretmenler istikrarlı, kararlı ve ilkeli olmalıdır. Çünkü bu olduğunda sınıfta uyulması gereken davranış kalıpları ortaya çıkar ve sınıfı yönetmek kolaylaşır (Y7).

Aday öğretmenler sınıfı iyi yönetmek istiyorlarsa öğrencilerin düzeylerine uygun ders anlatmayı ve eğitimsel etkinliklerde bulunmayı seçmelidirler. Aksi durum dersin anlaşılmasına ve disiplinin bozulmasına neden olur (Y9).

Öğrencinin derse yoğunlaşması ve sınıfta yaramazlık yapmaması için derse aktif katılımı gerekir. Çünkü sınıfta boşluk oluşması disiplinsizliğe neden olur. O yüzden iyi bir sınıf yönetimi için derse ve alınana kararlara öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır (15).

Aday öğretmenin kendisini ve dersini sevdirmesi iyi bir sınıf yönetimi için ilk koşullardan biridir bence. Öğrenci size severse size saygı duyar ve dersinizde sorun çıkarmaz (Y18).

Öğretmenler mesleklerini önemsemelidirler. Mesleğini seven ve mesleğinin gereğini yerine getiren öğretmenin sınıfı yönetmesi de kolaylaşır (Y20).

İyi bir sınıf yönetimi için göreve yeni başlamış olan öğretmenlerin öğrencilerini tanımaları gerekir. Yani başarılı bir sınıf yönetimi için öğrencilerin tanınması gerekir (Y21).

Sınıf kurallarının öğrencilerle birlikte demokratik yöntemlerle belirlenmesi, sorunların çıkmasını önleyerek sınıfın başarıyla yönetilmesini sağlar (Y24).

## Tartışma, Sonuç ve Öneriler

### Tartışma ve Sonuç

Araştırmada, okul yöneticilerinin göreve yeni başlayan aday öğretmenleri sınıf yönetimine ilişkin becerileri açısından yeterli düzeyde görmedikleri tespit edilmiştir. Okul yöneticilerinin aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerilerinin yetersizlik nedenleri olarak; öğrencilerle aralarına mesafe koyamamalarını, kıdemli öğretmenlerin deneyimlerinden yararlanmamalarını, sınıf yönetimine ilişkin teknikleri bilmemelerini, ders konularına hâkim olmamalarını, öğrencilerini iyi tanımamalarını, disiplin sağlamayı bilememelerini gösterdikleri belirlenmiştir. Aday öğretmenlerin sınıf yönetiminde başarısız olmalarında üniversiteden yeni mezun olmanın verdiği rahatlığın, demokratik sınıf ortamına ilişkin edindikleri kuramsal bilgilerin, yaş olarak öğrencileri kendilerine yakın görmelerinin ve öğretmen-öğrenci arkadaşlığı kavramına ilgi duymalarının etkili olduğu söylenebilir.

Berry (2010) tarafından yapılan ve araştırma bulgularımızı destekleyen çalışmada da öğretmenlerin görevlerinin ilk yıllarında sınıf yönetimi konusunda çok zorlandıkları ve çok sıkıntı çektikleri belirlenmiştir. Yapılan birçok çalışmada öğretmenlerin sınıf yönetim becerilerinin, öğretimin başarısını ve eğitimin hedeflere ulaşmasını belirlemede birinci derecede etkili olduğu ortaya konmuştur (Celep, 2000). Terzi (2002) tarafından yapılan ve sınıf yönetimi becerilerine sahip olmayan öğretmenlerin öğrencilere istenilen davranışları kazandırmakta güçlük yaşadıklarına ilişkin araştırma sonuçları araştırma bulgularımızla paralellik göstermektedir. Güven, Çelik ve Özkan'ın (2017) yaptıkları çalışmada da öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerilerinin okul yöneticileri tarafından yeterli düzeyde görülmediği tespit edilmiştir. Bir katılımcının (Y5) “Göreve yeni başlayan öğretmenler öğrencilerle aralarına herhangi bir mesafe koyamamaktalar. Bu da öğrencilerin kendilerini ciddiye almamalarına ve şımarmalarına neden olmaktadır.” sözleri ile bir diğer katılımcının

*Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi*

(Y11) “*Aday öğretmenler okulu üniversite sanyorlar. Okulların kuralları vardır ve sınıfı yönetebilmek için bu kurallara gereksinim vardır.*” sözleri konuya açıklık getirecek türdendir.

Bozan ve Ekinci (2020) tarafından yapılan ve araştırma bulgularımızla örtüşen çalışmada göreve yeni başlayan öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusunda sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Gökyer ve Özer (2014) tarafından yapılan çalışmada da aday öğretmenlerin sınıfta öğretimin yönetimi ve öğrenciyi/çevreyi tanıma becerileri açısından kendilerini az yeterli gördükleri tespit edilmiştir. Taş ve Minaz (2021) tarafından yapılan çalışmada da sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Katılımcının (Y18) “*Aday öğretmenlerin üniversitede aldıkları sınıf yönetimine ilişkin eğitim yetersiz bence. Çünkü bu arkadaşlarımız sınıf yönetimine ilişkin teknik ve yöntemlerden habersizler.*” sözleri ile bir başka yöneticinin (Y21) “*Aday öğretmenlerin sınıf yönetiminde sorun yaşamalarının en büyük nedeni deneyimli öğretmenlerden yararlanmamalarıdır. Eğitimde tecrübe çok önemlidir.*” sözleri bu anlamda dikkate değerdir. Güven, Çelik ve Özkan (2017) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin çoğunun, öğrencileri derse hazırlamada, motive etmede ve sınıf içi disiplini sağlamada oldukça yetersiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerileri üzerinde cinsiyetlerinin etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla cinsiyetin başarılı bir sınıf yönetimi açısından belirleyici bir unsur olmadığı, öğretmenlerin erkek ya da kadın olmalarının sınıf yönetimi becerileri üzerinde etkili olmadığı anlaşılmaktadır. Görüşlerine başvurulmuş okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ses tonlarını, jest ve mimiklerini, iletişim kurma yöntemlerini sınıf yönetimi başarısı üzerinde etkili unsurlar olarak ifade etmeleri; başarılı bir sınıf yönetimi için cinsiyetin değil, etkili ve doğru yöntemlerin önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bir katılımcının (Y1) “*İyi bir sınıf yönetimi için sadece aday öğretmenlerin değil, hiç bir öğretmenin cinsiyeti etkili olamaz. Çünkü öğretmenlik bir sanattır ve bunun kadını erkeği olmaz bence.*” Sözleri ile bir diğer katılımcının (Y9) “*Başarılı bir sınıf yönetimi için cinsiyetten çok sınıfta kullandığınız yöntem ve teknikler etkilidir. Doğru bir sınıf yönetimi stratejisi her zaman işe yarar ve burada öğretmenin cinsiyetinin de bir önemi olmaz.*” Sözleri bu anlamda önemlidir.

Güven, Çelik ve Özkan (2017) tarafından yapılan ve araştırma bulgularımızı destekleyen çalışmada da göreve yeni başlayan öğretmenlerin etkili sınıf yönetimini gerçekleştirmelerinde cinsiyetin önemli bir faktör olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Taş ve Minaz (2021) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri üzerinde cinsiyetin etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kaya (2008) Korkmaz, (2007), Korkut ve Babaoğlu (2010), Zembat, Tunçeli ve Yavuz (2017) tarafından yapılan araştırmalarda da öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin beceri, davranış, yeterlilik ve algılarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bir katılımcının (Y23) “*Öğretmen bir orkestra şefidir aslında. Kullandığı sesin tonu, jest ve mimikleri, hal ve hareketleri sınıf yönetiminde belirleyici rol oynar bence. Bu durumda da kadın ya da erkek olmanın bir önemi yoktur.*” Sözleri dikkate değerdir.

Araştırmada, okulun bulunduğu çevrenin aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin aile yapılarının, yetiştirilme şekillerinin, okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik yapısının, kültürel özelliklerinin, yaşanan güvenlik sorunlarının, şiddet olaylarının ve çevrenin eğitime bakış açısının sınıf yönetimini etkilediği okul yöneticileri tarafından ifade edilmiştir. Bir katılımcının (Y6)

*“Okulun bulunduğu çevrenin aday öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin becerileri üzerinde etkileri vardır. Çocuklar ailelerinin aynasıdır. Öğrenciler doğup büyüdüğü ortamın özelliklerini yansıtırlar. Çocuğun bulunduğu ortamda şiddet varsa çocuk şiddete meyilli olur. Bu da sınıf yönetimini olumsuz etkiler”* sözleri ve bir diğer katılımcının (Y10) *“Okul çevresinin aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri üzerinde etkileri olduğunu söyleyebilirim. Şehir merkezindeki sınıf yönetimi ile bir köy okulundaki sınıf yönetimi aynı olamaz. Köylerdeki aileler öğrencilerin eğitimi hakkında daha duyarlı olabiliyor. Bu durum öğrenciye yansınca bir köy öğretmenin sınıf yönetimi de daha zor olabilir”* sözleri konuya açıklık getirecek türdendir.

Araştırma bulgularımızı destekler nitelikte, Güven, Çelik ve Özkan (2017) tarafından yapılan çalışmada da okulun bulunduğu çevrenin sınıf yönetimini dolaylı olarak; okula gelen öğrenci profili, aile yapısı ve sosyo-kültürel farklar gibi özellikler bakımından etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ekinci (2010) tarafından aday öğretmenler üzerinde yapılan çalışmada, okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevrenin sınıf yönetimini etkileyen faktörler arasında yer aldığı belirlenmiştir. Bozan ve Ekinci (2020) tarafından yapılan çalışmada ise okul çevresinin sosyal ve kültürel farklılıklar ile veli tutumlarının öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, sınıf mevcutlarının aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Görüşülen okul yöneticileri sınıf mevcutlarının kalabalık olmasının sınıf yönetimini güçleştirdiğini, mevcudu az olan sınıfları yönetmenin ise daha kolay olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci kalabalığının disiplin sağlanmasında ve derse katılım sağlamada sorunlara neden olduğu söylenebilir. Öğretmenin kalabalık sınıflarda öğrencilerin tamamına hâkim olmadığı ve bundan kaynaklı olarak sınıf yönetiminin güçleştiği söylenebilir. Bir katılımcının (Y3) *“Sınıf mevcutlarının sınıf yönetimi üzerinde ciddi etkileri olduğunu söyleyebilirim. 5-10 kişilik sınıfı yönetmekle 35-40 kişilik sınıfı yönetmek aynı şey değildir. Kalabalık sınıf mevcutları deneyimsiz öğretmenlerin ipin ucunu kaçırmalarına, kontrolü sağlayamamalarına neden olabilmektedir”* sözleri ile bir başka katılımcının (Y8) *“Sınıf mevcudu arttıkça öğretmenin verimi düşer ve sınıfın kontrolü zorlaşır. Buradaki sorun kalabalık sınıflarda öğretmenin bütün öğrencilerle ilgilenememesi ve kenarda kalan öğrencilerin dersten kopmalarıdır. Bundan dolayı başarılı bir sınıf yönetimi için sınıfların kalabalık olmaması gerekir.”*

Güven, Çelik ve Özkan (2017) tarafından yapılan çalışmada ulaşılan, kalabalık sınıfların yönetiminin zor olduğu ve bu nedenle aday öğretmenlerin etkili sınıf yönetimini gerçekleştiremedikleri sonucu araştırma bulgularımızla örtüşmektedir. Bozan ve Ekinci (2020) tarafından yapılan çalışmada da sınıfların kalabalık oluşunun aday öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda yetersiz olmalarına neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aküzüm ve Özdemir-Gültekin (2017) tarafından yapılan çalışmada da sınıf mevcutlarının kalabalık oluşunun öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini ve başarılarını olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Araştırmada, okul yöneticilerinin, aday öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda başarılı olabilmeleri için sırasıyla öğrencilerle iyi bir iletişim kurmalarını, istikrarlı ve ilkeli olmalarını, ders anlatımında öğrenci düzeyini dikkate almalarını, sınıf içinde doğru bir disiplin anlayışı oluşturmalarını, öğrencilerin derse katılımını sağlamalarını, kendini ve dersini sevdirmelerini, dersi eğlenceli hale getirmelerini, öğrenciyi olumlu davranışlar sergilemesi yönünde güdülemelerini, öğrencilerini tanımalarını, mesleğini önemsemelerini, sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte belirlemelerini, uygun öğretim yöntem ve tekniklerini seçmelerini, öğrencinin güvenini kazanmalarını, öğrencilerin dikkatlerini derse çekmelerini, tutum ve

### *Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi*

davranışlarıyla öğrenci üzerinde iyi intiba bırakmalarını ve ödül ve cezayı yerinde kullanmalarını önerdikleri tespit edilmiştir. Bir katılımcının (Y9) *“Aday öğretmenler sınıfı iyi yönetmek istiyorlarsa öğrencilerin düzeylerine uygun ders anlatmayı ve eğitimsel etkinliklerde bulunmayı seçmelidirler.”* sözleri ile bir diğer katılımcının (Y18) *“Aday öğretmenin kendisini ve dersini sevdirmesi iyi bir sınıf yönetimi için ilk koşullardan biridir bence. Öğrenci size severe size saygı duyar ve dersinizde sorun çıkarmaz.”*

Etkili bir sınıf yönetimi ile yakından ilişkili olan öğretim becerisine mesleğin ilk yıllarında öğretmenlerin yeterince sahip olmaması eğitim sürecinde önemli bir sorundur. Mesleğin ilk dönemlerinde sınıf yönetimine ilişkin davranış boyutunda yapılan hatalar ise; otorite kurma, öğrenci ile iletişim dengesini kuramama, not ile tehdit etme, çok sert veya katı kurallar, sınıf düzeni, öğrenci ile empati kuramama, öğrenciler üzerinde korku oluşturma, güler yüzlü davranışlar, sorunsuz ve sessiz bir sınıf beklentisi, öğrenci oturma düzenini umursamama, başka bir meslektaş kötüleme noktasında gerçekleştiği görülmektedir (Can & Arslan, 2018). Güven, Çelik ve Özkan (2017) ve Şentürk (2007) tarafından yapılan çalışmalarda da aday öğretmenlerin etkili sınıf yönetimini tam anlamı ile gerçekleştirebilmeleri için öğrencilerini iyi tanımaları gerektiği, öğrenci seviyesine uygun plan yapmaları, giyim hal ve tavırları ile öğrencilere iyi örnek olmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Kırbaş ve Atay (2017) tarafından yapılan çalışmada etkili sınıf yönetimi için yapılması gerekenler; öğrenci merkezli ders işleme, etkinliklere ağırlık verme, sınıf kurallarını birlikte belirleme ve okul-veli-öğretmen iş birliğini sağlamak olarak belirlenmiştir. Bir katılımcının (Y4) *“Öğretmenlik bir iletişim mesleğidir bence. Yeni göreve başlamış olan öğretmenlerin öğrencileriyle iyi bir iletişim içinde olmaları sınıfı iyi yönetmelerini sağlayacaktır. Ancak iletişimde sınırlar aşılmamalıdır.”* sözleri ile bir başka katılımcının (Y7) *“Öğretmenler istikrarlı, kararlı ve ilkeli olmalıdır. Çünkü bu olduğunda sınıfta uyulması gereken davranış kalıpları ortaya çıkar ve sınıfı yönetmek kolaylaşır.”* sözleri konuyu açıklar niteliktedir.

### **Öneriler**

Birçok çalışma (Akın, 2006; Alkan, 2007; Erol, 2006; Sağlam, 2007; Terzi, 2002; Turanlı & Yıldırım, 2000; Yalçınkaya & Tonbul, 2002) başarılı bir sınıf yönetiminde deneyimin etkili ve önemli olduğunu açıklamaktadır. Bu nedenle, göreve yeni başlayan aday öğretmenler etkili sınıf yönetimini tam anlamı ile gerçekleştirebilmek için daha kıdemli ve deneyimli öğretmenlerden destek almalı, onların deneyimlerinden yararlanmalıdır.

Öğretmenler hizmet öncesi eğitimleri sırasında aldıkları derslerin yetersizliğinden dolayı kendilerini sınıf yönetimi konusunda yeterli hissetmemektedirler (Öztürk, Gangal & Ergişi, 2014). Bundan dolayı başarılı bir sınıf yönetimi beceri için, aday öğretmenler hizmet öncesinde amaca dönük olarak eğitilmeli; göreve başlayan aday öğretmenler ise uygulamaya dönük sonuç alıcı hizmet içi eğitimlerden geçirilmelidir.

Etkili bir sınıf yönetimi için öğretmenler tarafından öğrencileri tanınmalı, öğrenci merkezli öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmalı, öğrenciler derse güdülenmeli, aileyle işbirliği içinde olunmalı, önleyici disiplin stratejileri uygulanmalı, öğrencileri davranışlarının sorumluluğunu almaya teşvik eden stratejiler kullanılmalıdır.

İyi bir sınıf yönetimi için aday öğretmenlerin görev yaptıkları sınıfların mevcutları azaltılmalı ve olanaklar ölçüsünde sınıf mevcutlarının 20'nin üzerine çıkmamasına özen gösterilmelidir.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliklerini fark edebilmeleri için, birbirlerinin derslerini izlemelerine, meslektaş koçluğunu sağlayıcı, öğretmenler arası işbirliğini teşvik eden uygulamalara yer verilmelidir.

Çağdaş toplumlarda yönetimin amacı sadece otoriteyi sağlamak değildir. Bu anlayış eğitime de hâkim kılınmalı ve sınıf yönetimi öğretmenin otorite oluşturma çabasından ziyade uygun eğitim ortamının hazırlanmasına hizmet etmelidir.

### Kaynakça

- Ada, S. (2000). Sınıf yönetimini etkileyen faktörler. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12, 1-8.
- Akın, U. (2006). *Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iş doyumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Aküzüm, C., & Özdemir-Gültekin, S. (2017). Sınıf öğretmenlerinin iletişim becerileri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elektronik eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(12), 88-107
- Alkan, H. B. (2007). *İlköğretim öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme yöntemleri ve okulda şiddet*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Arı, R., & Saban, A. (1999). *Sınıf yönetimi*. Konya: Günay Yayınları.
- Baker, J. A., Clark, T. P., Maier, K. S., & Viger, S. (2008). The differential influence of instructional context on the academic engagement of students with behavior problems. *Teaching and Teacher Education*, 24(7), 1876-1883.
- Başar, H. (2016). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Berry, B. (2010). Getting real about teacher effectiveness and teacher retention. *The Center for Teaching Quality*, 4(1), 1-15.
- Boyatzis, R. E. (1998). *Thematic analysis and code development: Transforming qualitative information*. Thousands Oaks, CA: Sage Publications.
- Bozan, S. & Ekinci, A. (2020). Öğretmenlerin mesleklerinin ilk yıllarında sınıf yönetiminde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Education Journal*, 28(1), 137-153. doi:10.24106/kefdergi.3480
- Brophy, T. (1988). Educating teachers about managing classroom and students. *Teaching and Teacher Education*, 4(1), 1-18.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., & Çakmak, E. K. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık

*Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi*

- Can, E. & Arslan, B. (2018). Öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin öğrenci görüşleri. *KSBD*, 10(18), 195-219
- Celep, C. (2000). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Charles, C. M. (1996). *Building classroom discipline*. NY: Longman Publishers USA
- Cresswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. California: Sage publications, inc.
- Çağlar, A. (2010). 21. yy'da okulun değışen rolü ve yeni eğilimlere ilişkin iyimser bazı öngörüler. Oğuz, O., Okyay, A. & Ayhan, H. (Ed.), *21. yy'da eğitim ve Türk eğitim sistemi içinde* (s.57-67) Ankara: Nobel yayıncılık.
- Çiftçi, A. S. (2015). *İlkokul öğretmenlerinin sınıf yönetim tarzları ile demokratik değerlere ilişkin görüşleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale
- Demirel, Ö. (2017). *Plandan uygulamaya öğretme sanatı*. Ankara: Pegem yayıncılık.
- Ekinci, A. (2010). İlköğretim okullarında çalışan müdür ve öğretmenlerin mesleki sorunlarına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 9(2), 734-748.
- Emmer, E.T., & Stough, L. M. (2001). Classroom management: A critical part of education. *Educational Psychologist*, 36(2), 103-112
- Erol, Z. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi uygulamalarına ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Evertson, C. M., & Harris, A. H. (1992). What we know about managing classrooms. *Educational Leadership*, 49(7), 74-78.
- Evertson, C.M., & Emmer, T.E. (2013). *Classroom management for elementary teachers*. USA: Prentice Hall.
- Evertson, C.M., & Weinstein, C.S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. In Evertson, C.M. & Weinstein, C.S. (Ed.), *Handbook of classroom management: Research, practice and contemporary* (pp. 3-15). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Gökkyer, N. & Özer, F. (2014). Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliliklerine ilişkin algıları. *Turkish Studies*, 9(2), 691-712
- Greenwood, C. R., Horton, B. T., & Utley, C. A. (2002). Academic engagement: Current perspectives on research and practice. *School Psychology Review*, 31(3), 328-349.
- Güleç, S. & Alkış, S. (2004). Öğretmenlerin sınıf ortamında kullandıkları davranış değıştirme stratejileri. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 247-266.
- Güven, S., Çelik, Ç. & Özkan, Z. (2017). Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin okul yöneticilerinin görüşleri bağlamında değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 618-634. doi:10.24315/trkefd.306344
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kaya, G. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerine ilişkin yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Keeves, J. P. & Sowden, S. (1994). Descriptive data, analysis of. In T. Husen and N. Postlethwaite (Eds.), *The International Encyclopaedia of Education* (pp. 1464-1475). London: Pergamon.
- Kırbaş, Ş. & Atay, A. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri. *Turkish Studies*, 12(28), 517-538. doi: 10.7827/TurkishStudies.12451
- Korkmaz, N. (2007). *İlköğretim okullarında etkili sınıf yönetiminde öğretmen davranışlarının incelenmesi İstanbul-Tuzla ilköğretim okullarında pilot bir araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Korkut, K. & Babaoğlu, E. (2010). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(26), 146-156.
- Lemlech, J.K. (2011). *Classroom management: Methods and techniques for elementary and secondary teachers*. New York, NY: Longman.
- Levin, J., & Nolan, J. F. (1991). *Principles of classroom management. A hierarchical approach*. New York: Prentice Hall, Inc.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. & Saldana, J. (2020). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook*. Thousands Oaks, CA: Sage Publications.
- Örücü, D. (2012). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin sınıfa ve sınıf yönetimine ilişkin metaforik bakışları: karşılaştırmalı bir durum çalışması. *İlköğretim Online*, 11(2), 342-352.
- Öztürk, Y., Gangal, M., & Ergişi, M. B. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının eğitimlerinin sınıf yönetimi ve stratejileri üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 224-238.
- Sadık, F. (2016). Sınıf yönetiminde temel kavramlar. Arnas, Y.A., & Sadık, F. (Ed), *Okul öncesinde sınıf yönetimi içinde* (s. 1-20). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sağlam, F. (2007). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin derslerinde bilgi teknolojisi kaynaklarından yararlanma öz yeterlikleri ve etki algılarının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Seyfullahoğulları, A.( 2010). İlköğretim okullarında büyük sınıfların yönetiminde karşılaşılan sınıf içi sorunlara öğretmen yaklaşımı üzerine bir araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisi*, 7(14), 21-40.
- Silverman, D. (2006). *Interpreting qualitative data: Methods for analyzing talk, text and interaction*. London: Sage Publications.
- Şentürk, E. (2010). *İlköğretim okullarında sınıf içinde gözlenen istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van



*Aday Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi*

- Şentürk, H., & Oral, B. (2008). Türkiye’de sınıf yönetimi ile ilgili yapılan bazı araştırmaların değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 1-26.
- Taş, H. & Minaz, M.B. (2021). Knowledge levels of teachers with refugee student(s) in their class related to classroom management. *SAGE Open*, 11(4), 1-12. doi: 10.1177/21582440211061369
- Tertemiz, N. (2006). Sınıf yönetimi ve disiplin. L. Küçükahmet (Ed.). *Sınıf Yönetimi* içinde (ss. 67-91). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık
- Terzi, A. (2002). Sınıf yönetimi açısından etkili öğretmen davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*. 155, 1-20
- Toprakçı, E. (2008). *Sınıfa dayalı yönetim*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Turanlı, A., & Yıldırım, A. (2000). Sınıf içi öğretmen ve öğrenci davranışlarının ve öğrenme ortamının bir öğretmenin iki değişik sınıfında gösterdiği farklılıklar. *Eğitim ve Bilim*, 118, 26-31.
- Wang, M.C., Haertel, G.D., & Walberg, H.J. (1994). What helps students learn?. *Educational Leadership*, 51(4), 74–79.
- Wragg, E. C. (2001). *Class management in the primary school*. London: RoutledgeFalmer.
- Yalçinkaya, M., & Tonbul, Y. (2002). İlköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin algı ve gözlemleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(2), 96-103.
- Yıldırım, A., & Şimşek H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, N. (2008). Dersin akışını bozan istenmeyen davranışları yönetme stratejilerinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 1-38.
- Zembat, R., Tunçeli, H. İ. & Akşin-Yavuz, E. (20 ). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 24-43